

wo-bachelor Liberal Arts
and Sciences
University College Groningen
Rijksuniversiteit Groningen

31 januari 2014

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	5
3	Beschrijving van de opleiding	7
	3.1 Algemeen	7
	3.2 Profiel instelling	7
	3.3 Profiel opleiding	7
4	Opleidingsbeoordeling	9
	4.1 Beoogde eindkwalificaties	9
	4.2 Onderwijsleeromgeving	12
	4.3 Toetsing	16
	4.4 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	18
	4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	19
	4.6 Aanbevelingen	19
5	Overzicht oordelen	20
	Bijlage 1: Samenstelling panel	21
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	23
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	25
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	26

1 Samenvattend advies

Dit samenvattend advies omvat de voornaamste overwegingen van het panel dat de nieuwe opleiding Liberal Arts and Sciences van de Rijksuniversiteit Groningen, aan te bieden in het University College Groningen, heeft beoordeeld in het kader van de aanvraag voor een toets nieuwe opleiding voor deze opleiding.

De Rijksuniversiteit Groningen heeft het University College Groningen als tiende faculteit aan de bestaande negen faculteiten toegevoegd. De opleiding wo-bachelor Liberal Arts and Sciences die nu door de universiteit voor een toets nieuwe opleiding wordt voorgedragen, zal in het University College Groningen worden ondergebracht.

In het algemeen typeert het panel het ontwikkeltempo van de opleiding hoog, gezien het voornemen om in september 2014 met de opleiding te beginnen. Gezien dat ambitieuze schema adviseert het panel de opleiding contact op te nemen met andere Liberal Arts and Sciences opleidingen in Nederland om kennis te nemen van de ervaringen die deze hebben opgedaan.

Het panel acht de doelstelling en de profilering van de opleiding zinvol, zijnde het benaderen van complexe vraagstukken op een interdisciplinaire wijze en het aansluiten bij de thema's van de universiteit, gezondheid, energie en duurzame samenleving. De opleiding legt een karakteristiek Gronings accent op de natuurwetenschappelijke kant. Het panel vindt dat een legitieme keuze maar raadt de opleiding aan ook de geesteswetenschappen goed uit de verf te laten komen. De doelstelling is op verantwoorde wijze geconcretiseerd in de eindkwalificaties. De majors die de studenten kunnen kiezen, geven genoeg mogelijkheden tot disciplinaire verdieping waardoor zij zich kunnen kwalificeren voor toepasselijke disciplinaire masteropleidingen van hun keuze. De opleiding beoogt de studenten niet alleen de wetenschappelijke maar ook de creatieve en kunstzinnige benaderingswijze bij te brengen. De eindkwalificaties voldoen aan het niveau van de bachelor en beantwoorden aan de kenmerken van een Liberal Arts en Sciences opleiding met een herkenbare profilering die aansluit op de Groningse onderzoekswaartepunten.

Het panel vindt het streven van de opleiding naar 40 instromende studenten in het eerste jaar legitiem, zij het aan de beperkte kant. Wel wil het panel wijzen op het risico dat de samenhang in dergelijke kleine groepen binnen het IC2I-deel in gevaar kan komen, als tussentijds studenten zouden uitvallen. De toelatingseisen en de toelatingsprocedure bieden waarborgen dat de instromende studenten de opleiding zullen kunnen afronden. Wel vindt het panel dat de opleiding de beginnende studenten duidelijk moet maken welke masteropleidingen mogelijk zijn.

De beoogde eindkwalificaties zijn volledig en evenwichtig in het curriculum opgenomen. Ook is het curriculum goed uitgewerkt met onderdelen als IC2I, de vakken van het eerste jaar en de colloquia. Wel raadt het panel de opleiding aan de schriftelijke en mondelinge uitdrukkingsvaardigheden (*academic core*) nadrukkelijker in het programma te verankeren, duidelijke leerroutes vast te stellen voor studenten die zich voorbereiden op een master en studenten de mogelijkheid te geven een breed, niet-disciplinair programma te volgen. De voorgeschreven literatuur is vakinhoudelijk en wetenschappelijk van een goed niveau. Het panel is erover te spreken dat de studenten zowel de wetenschappelijk als de

entrepreneurial en kunstzinnige benaderingswijze leren toe te passen. Omdat de opleiding voor de kunstzinnige benadering afhankelijk is van de Hanzehogeschool, pleit het panel voor goede afspraken in dat verband.

Het programma is door de curriculumcommissie goed voorbereid. Het is positief dat bij de start van de opleiding alle noodzakelijke posities in de organisatie vervuld zullen zijn. De vaste docenten vormen een goed gekwalificeerd team. Veel van de docenten zijn hoogleraar en een groot aantal docenten heeft een BKO-certificaat. Wel bepleit het panel de verhouding tussen de tutoren en de expert supervisors te verhelderen. De didactische principes van de opleiding (zelfsturing, samenwerkend leren) en de daarbij behorende werkvormen zijn nieuw binnen de universiteit. Daarom raadt het panel de opleiding aan te voorzien in scholing op dat gebied.

De didactische principes en werkvormen komen overeen met wat voor deze Liberal Arts and Sciences opleiding gewenst is. Voor major- en minorvakken waarbij studenten samen met andere studenten van buiten de eigen opleiding zitten, raadt het panel de opleiding aan ook in die vakken de didactische principes van de opleiding toe te passen. De student-docentratio en het aantal contacturen zijn naar behoren. Ook de studiebegeleiding en de huisvesting van de opleiding zijn op een degelijke manier ingericht.

Het panel heeft vastgesteld dat de examencommissie bij de aanvang van de opleiding zwaar genoeg is, voldoende afstand tot de opleiding heeft en daardoor voldoende onafhankelijk is. Daarnaast biedt de taakopvatting van de examencommissie genoeg waarborgen voor een verantwoord toezicht op de kwaliteit van de toetsing. Het systeem van toetsing is in aanleg voldoende. De meer traditionele toetsvormen voldoen. Wel pleit het panel ervoor de beoordeling van de vernieuwende onderdelen van het curriculum zoals het portfolio en van de colloquia goed te doordenken. Dat geldt ook voor de beoordeling van de kunstzinnige aspecten en van de scriptie. Het is niet duidelijk welk systeem van becijfering de opleiding wil hanteren. Systemen met cijfers, letters en pass/fail lopen door elkaar heen. Het panel bepleit een eenduidige en consequente wijze van becijferen.

Het panel acht de afstudeergarantie die de opleiding heeft afgegeven naar behoren. De opleiding heeft een voldoende onderbouwing voor de geraamde instroom van studenten gegeven. Het panel heeft vastgesteld dat de Rijksuniversiteit Groningen de benodigde financiële middelen ter beschikking zal stellen. Het panel staat positief tegenover de mogelijkheid dat de universiteit beurzen voor studenten ter beschikking zal stellen.

Het panel neemt het voorstel van de instelling betreffende de Croho-indeling over en adviseert de NVAO tot plaatsing van de opleiding in het Croho-onderdeel sectoroverstijgend, subonderdeel Onderwijs/landbouw en natuurlijke omgeving/natuur/techniek/gezondheid.

Het panel adviseert de NVAO om positief te besluiten over de kwaliteit van de nieuwe opleiding wo-bachelor Liberal Arts and Sciences van University College Groningen van de Rijksuniversiteit Groningen.

Den Haag, 31 januari 2014

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte toets nieuwe opleiding wo-bachelor Liberal Arts and Sciences van University College Groningen van de Rijksuniversiteit Groningen,

prof. dr. T. Sminia
(voorzitter)

drs. W.J.J.C. Vercouteren RC
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met volgende samenstelling:

Voorzitter:

- prof. dr. T. (Taede) Sminia, oud-rector magnificus Vrije Universiteit Amsterdam, emeritus hoogleraar Histologie en Immunologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Leden:

- prof. dr. J.E.J.M. (Hans) van Himbergen, emeritus hoogleraar Theoretische Natuurkunde aan de Universiteit Utrecht en voormalig decaan van het University College Utrecht;
- prof. dr. B. (Bert) Mosselmans, econoom en dean van het Vesalius College, gelieerd aan de Vrije Universiteit Brussel;
- de heer F.C. (Frans) van Heest BA, student wo-master Nieuwste Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.

Aanvankelijk had prof. dr. C. Goto-Jones, japanoloog en hoogleraar Comparative Philosophy & Political Thought aan de Universiteit Leiden zich bereid verklaard als lid van het panel op te treden. De heer Goto-Jones heeft zich echter om gezondheidsredenen op 22 november 2013 moeten terugtrekken.

Het panel werd terzijde gestaan door de heer dr. Th. de Bruijn, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator. De heer drs. W. Vercouteren RC trad op als secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2010, nr. 21523) in acht genomen. Dit kader is bedoeld voor instellingen die de instellingstoets kwaliteitszorg hebben behaald of zich hebben aangemeld voor de instellingstoets. De Rijksuniversiteit Groningen heeft deze instellingstoets doorlopen met het oordeel positief onder voorwaarden.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Op 15 november 2013 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en zijn ook nadere vragen geformuleerd voor de aanvrager. Deze vragen zijn door de secretaris geïnventariseerd en als input gebruikt voor het locatiebezoek. In de vergadering van 15 november 2013 is de procescoördinator verzocht de hoofdpunten die het panel naar voren wilde brengen, bij de instelling onder de aandacht te brengen. De instelling heeft voor het locatiebezoek nog een tweetal bijgewerkte documenten aan het panel gezonden.

Op 29 november 2013 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. De voorzitter heeft

de voorlopige conclusies aan het management van de opleiding meegedeeld. De secretaris heeft na het locatiebezoek een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna de definitieve tekst is vastgesteld. Uiteindelijk zijn aan de hand van de uitkomsten per standaard beargumenteerde oordelen per onderwerp en een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding gegeven. De NVAO heeft dit advies op 14 januari 2014 aan de instelling voorgelegd ter verificatie van feitelijke details. Daarop is op 27 januari 2014 per email door de instelling gereageerd. Het panel heeft kennisgenomen van deze reactie en enkele bijstellingen in het advies aangebracht. Op 31 januari 2014 is het bijgestelde advies vastgesteld en aan de NVAO aangeboden.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

Instelling:	Rijksuniversiteit Groningen
Opleiding:	wo-bachelor Liberal Arts and Sciences
Variant:	voltijd
Afstudeerrichtingen:	Health and Life Sciences Cognition and Behaviour Reflecting on Culture: History and Criticism Philosophy , Politics and Economics Physics of Energy
Locatie:	Groningen
Studieomvang:	180 EC
Sector:	Sectoroverstijgend, subonderdeel Onderwijs/landbouw en natuurlijke omgeving/natuur/techniek/gezondheid

3.2 Profiel instelling

De voor accreditatie voorgedragen opleiding wo-bachelor Liberal Arts and Sciences is ondergebracht bij het University College Groningen van de Rijksuniversiteit Groningen. Het University College is de tiende faculteit van de Rijksuniversiteit Groningen. De nieuwe opleiding is de eerste en vooralsnog enige opleiding van het University College Groningen.

De Rijksuniversiteit Groningen bestaat 400 jaar in 2014. De instelling heeft nu ruim 27.000 studenten en 5.500 medewerkers. De instelling kent nu nog negen faculteiten. Dat zijn de faculteiten Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap, Rechtsgeleerdheid, Medische Wetenschappen, Wiskunde en Natuurwetenschappen, Letteren, Economie en Bedrijfskunde, Gedrags- en Maatschappijwetenschappen, Wijsbegeerte en Ruimtelijke Wetenschappen. Daarnaast kent de universiteit het Kernfysisch Versneller Instituut.

De Rijksuniversiteit Groningen profileert zich als een internationaal gerichte en door onderzoek gedreven instelling. In de woorden van de instelling zelf zijn onderzoek en onderwijs zowel in de visie als in het beleid sterk met elkaar verbonden. Volgens de eigen visie wil de universiteit kwalitatief hoogstaand onderwijs en onderzoek verzorgen, internationaal georiënteerd zijn, de verschillen in ambities en talenten honoreren, actief samenwerken met bedrijfsleven, overheden en burgers, en tot de top van de Europese universiteiten behoren.

3.3 Profiel opleiding

De beoogde opleiding is nieuw voor de Rijksuniversiteit Groningen. De beoogde opleiding is evenwel niet nieuw in Nederland. Er wordt al een aantal jaren een opleiding wo-bachelor Liberal Arts and Sciences aangeboden door het merendeel van de universiteiten in Nederland.

Als de opleiding geaccrediteerd wordt, wil de instelling de nieuwe opleiding van start laten gaan in september 2014.

De eindkwalificaties zijn in de Engelse taal gesteld en luiden als onderstaand.

- Content expert.
The graduate has broad understanding of the major insights of the academic disciplines, the world of arts, and the social and cultural characteristics of society, particularly related to Healthy Ageing, Energy and Sustainable Society. He or she has more in-depth understanding of one of the majors.
- Researcher.
The graduate has understanding of the fundamental research methods and techniques of the academic disciplines and artistic approaches, and designs and implements a scientific research project addressing complex societal problems.
- Innovator.
The graduate recognizes research themes in the field of Healthy Ageing, Energy and Sustainable Society and uses alternative methods, including artistic approaches, in creating innovative and effective solutions to complex societal problems. He or she has acquired the ability to convert innovative and creative ideas into reality and is prepared to assume leadership when solving complex research themes.
- Collaborator and Communicator.
The graduate constructively collaborates with peers and experts and communicates ideas, visions and research results clearly to a broad audience.
- Academic integrator.
The graduate reflects upon the persistence and bias of personal, societal, ethical and scientific perspectives and positions and upon personal behaviour and performance, both in a local and global context.

Het programma van de opleiding is als volgt opgebouwd:

Onderdelen van het programma	
Exploring the Challenges of Modern Society	10 EC
Exploring Science & Medical Sciences	10 EC
Exploring Humanities	10 EC
Exploring Social Sciences	10 EC
IC2I: Creating Horizon	10 EC
Research and Methodology: Logic, Argumentation, Calculus and the Philosophy of Science and Method	10 EC
<i>Totaal eerste jaar</i>	<i>60 EC</i>
Majorvakken	30 EC
IC2I: Creating Scholarship	15 EC
Disciplinary Research and Methodology	15 EC
<i>Totaal tweede jaar</i>	<i>60 EC</i>
Majorvakken	15 EC
IC2I: Creating Leadership (Thesis)	15 EC
Minorvakken	30 EC
<i>Totaal derde jaar</i>	<i>60 EC</i>
Totaal opleiding	180 EC

4 Opleidingsbeoordeling

Van toepassing is het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2010, nr. 21523).

Dit kader wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding en is gericht op vier vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Hoe wil de opleiding dit realiseren?
3. Hoe wil de opleiding dit toetsen?
4. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze vier vragen zijn vertaald in vier standaarden. Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op de tweepuntsschaal.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van de opleiding in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit.

Indien een opleiding niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De doelstelling van de opleiding is studenten op te leiden die in staat zijn complexe maatschappelijke vraagstukken interdisciplinair te benaderen en vanuit die benadering oplossingen voor deze vraagstukken aan te dragen. Bij deze vraagstukken kan het gaan om zaken die zich in den brede, op wereldschaal voordoen maar ook kunnen het regionale vraagstukken zijn, die zich in het Noorden van het land situeren. Inzake de inhoud van deze vraagstukken wenst de opleiding aan te sluiten bij de thema's die de Rijksuniversiteit Groningen als leidende thema's heeft gekozen, zijnde Healthy Ageing (vraagstukken van

gezondheid), Energy (energievraagstukken) en Sustainable Society (duurzame samenleving).

De opleiding heeft deze doelstelling in drie punten geconcretiseerd:

- De studenten van de opleiding worden opgeleid om een breed zicht op maatschappelijke vraagstukken te krijgen en worden aangemoedigd om zich persoonlijk voor de oplossing van de bedoelde vraagstukken in te zetten.
- De studenten worden ook opgeleid om een stevige disciplinaire basis op te bouwen en mede van daaruit op een interdisciplinaire wijze de bedoelde vraagstukken te benaderen en oplossingen daarvoor te zoeken.
- De studenten worden kennis en vaardigheden bijgebracht om de vraagstukken niet alleen onder ogen te zien en te analyseren maar ook om de oplossing ervan te realiseren, onder meer door eigen kracht op te bouwen, te communiceren en anderen te motiveren.

Mede om de brug naar het curriculum te slaan zijn deze doelstellingen door de opleiding in concrete eindkwalificaties omgezet. Deze eindkwalificaties (zie paragraaf 3.3. voor het overzicht daarvan) gaan in op de verschillende rollen die de afgestudeerden van de opleiding zouden moeten kunnen vervullen en behandelen achtereenvolgens de brede kennis van verschillende disciplines in combinatie met disciplinair toegespitste kennis, de wetenschappelijke en kunstzinnige benaderingswijze, het vermogen om tot oplossingen van vraagstukken te komen, het vermogen tot samenwerken en communiceren en het besef van verschillende persoonlijke, maatschappelijke, ethische en wetenschappelijke invalshoeken.

Ten aanzien van deze eindkwalificaties zijn twee zaken van belang om op te merken. De eerste is dat alle afgestudeerden geacht worden de eindkwalificaties te bereiken maar dat de specifieke invulling daarvan kan en zal verschillen. Dat komt, omdat de studenten ieder een eigen major kiezen. Deze major is bedoeld om de studenten op in een discipline verdieping mee te geven, zoals ook in de eindkwalificaties is opgenomen. De opleiding biedt vijf majors aan, zijnde:

- Philosophy, Politics en Economics. Deze major beoogt studenten een brede oriëntatie op maatschappelijke verschijnselen en ontwikkelingen mee te geven.
- Cognition and Behaviour. Deze major is vooral gericht op psychologie en daaraan verwante wetenschapsgebieden en beoogt studenten vertrouwd te maken met zaken die met de menselijke geest te maken hebben.
- Reflection on Culture: History and Criticism. Deze major is op de geesteswetenschappen gericht en behandelt de historische en kritische benadering.
- Health and Life Sciences. Deze major is gericht op het functioneren en de ontwikkeling van het menselijk lichaam en de factoren die ten grondslag liggen aan gezondheid en ziekte.
- Physics of Energy. Deze major richt zich op de natuurwetenschappen met de nadruk op energie en duurzaamheid.

Door één van deze majors te kiezen, kunnen de studenten zich voorbereiden op een disciplinaire masteropleiding aan de Rijksuniversiteit Groningen of elders. De opleiding heeft een overzicht gemaakt van de masteropleidingen die op grond van de gevolgde major binnen bereik liggen.

De tweede opmerking betreffende de eindkwalificaties is dat de opleiding zich niet alleen tot doel stelt de studenten te leren langs wetenschappelijke weg vraagstukken te behandelen en daarvoor oplossingen aan te reiken maar dat ook te doen met behulp van methoden en technieken die uit de creatieve en kunstzinnige wereld afkomstig zijn.

De opleiding heeft de eindkwalificaties nader uitgewerkt in indicatoren, zijnde tussen zes en tien indicatoren voor elk van de vijf eindkwalificaties. Deze maken in concrete termen duidelijk wat van de afgestudeerden wordt verwacht.

De opleiding heeft zowel in woorden als in een tabel een vergelijking gemaakt tussen de eindkwalificaties en de Dublin-descriptoren om aan de hand van die vergelijking aan te tonen dat de eindkwalificaties zich op het niveau van de bachelor bevinden.

Het is de bedoeling van de opleiding aan te sluiten bij de reeds bestaande Liberal Arts and Sciences opleidingen in Nederland. De eindkwalificaties van de opleiding voldoen daarom aan het domein-specifieke referentiekader voor deze opleidingen dat in 2006 door een commissie van de QANU is opgesteld. Deze opleiding brengt wel enkele specifieke accenten aan. Zo wil zij zich onderscheiden door een sterke nadruk op de interdisciplinaire benadering van zaken, door een voorkeur voor op innovatie gerichte vraagstukken van direct maatschappelijk belang met een behoorlijke complexiteit en door de aansluiting op de onderzoeksthema's van de Rijksuniversiteit Groningen.

Overwegingen

Het panel acht de doelstelling van de opleiding zinvol en legitiem. Het panel waardeert de profilering van de opleiding, zijnde het benaderen van complexe vraagstukken op een interdisciplinaire wijze en het aansluiten bij de thema's van de universiteit, gezondheid, energie en duurzame samenleving.

Mede als gevolg van dit profiel plaatst het panel de opleiding eerder aan de natuurwetenschappelijke dan aan de geesteswetenschappelijke kant. Het panel acht dat op zichzelf een legitieme keuze maar wil de opleiding wel aanraden de balans tussen alle relevante wetenschapsdomeinen te blijven bewaken.

Het panel vindt dat de opleiding de doelstelling op verantwoorde wijze heeft geconcretiseerd in de drie rollen die de afgestudeerden zouden moeten kunnen vervullen (brede blik, interdisciplinaire benadering vanuit disciplinaire basis en oplossingen voor vraagstukken weten te realiseren). Ook de eindkwalificaties sluiten naar het oordeel het panel goed op de doelstelling aan.

De majors die de opleiding wil aanbieden, geven in de ogen van het panel de studenten genoeg mogelijkheden tot disciplinaire verdieping in hieraan gerelateerde vakgebieden waardoor zij zich kunnen kwalificeren voor disciplinaire masteropleidingen van hun keuze.

Het panel vindt het interessant dat de opleiding de studenten ook in aanraking wil brengen met creatieve en kunstzinnige benaderingen om vraagstukken te bezien en daarvoor oplossingen te bedenken.

Het panel heeft kennisgenomen van de vergelijking tussen de eindkwalificaties en de Dublin-descriptoren en is mede op grond daarvan overtuigd dat de eindkwalificaties aan het niveau van de bachelor beantwoorden.

Ook vindt het panel dat de opleiding overtuigend heeft aangetoond een Liberal Arts and Sciences opleiding te zijn, zoals we die in Nederland kennen. De vergelijking tussen het

domein-specifieke kader voor deze opleidingen en de eindkwalificaties van de opleiding heeft dat mede bewezen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2 Onderwijsleeromgeving

4.2.1 Standaard 2

Het programma, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

De opleiding richt zich voor in het eerste jaar, dat is het jaar 2014/2015 op 40 beginnende studenten. In de *steady state* met betrekking tot de instroom die de opleiding vanaf 2016/2017 verwacht te bereiken, zullen per jaar ongeveer 100 studenten instromen. De opleiding wil ongeveer de helft studenten uit Nederland en uit het buitenland toelaten. Daartoe zal de opleiding gebruik maken van de contacten die de universiteit heeft in onder meer Duitsland en China.

Om toegelaten te worden, dienen de studenten tenminste gemiddeld een 7 op de eindlijst van hun vwo-diploma te hebben. Daarnaast moeten ze wiskunde gehad hebben en dat ook met minstens een 7 hebben afgerond en moeten ze de Engelse taal beheersen. Wanneer een student tekort komt in wiskunde of Engels, kan hij of zij in de zomer voorafgaande aan de eerste colleges een deficiëntie cursus volgen. Als de student voldoet aan de toelatingseisen, wordt hij of zij uitgenodigd om aan de intakeprocedure deel te nemen. In het eerste deel daarvan moeten de studenten een toets doen om hun capaciteiten te bepalen en hun motivatie. De studenten kunnen dit thuis doen. In het tweede deel ervan wordt de studenten een interview afgenomen om na te gaan of ze geschikt zijn voor deze opleiding.

De opleiding heeft een tabel opgesteld waarin de relaties tussen de eindkwalificaties en de onderdelen van het curriculum zichtbaar zijn gemaakt. Uit deze tabel is af te leiden dat alle eindkwalificaties in meer dan één vak verwerkt zijn. Daarnaast heeft de opleiding de vakken van het eerste jaar uitgewerkt in een beschrijving. Daarin zijn de leerdoelen, de inhoud van het vak, de werkvormen, de toetsvormen, de studielast en de voorgeschreven literatuur opgenomen.

Het curriculum is opgebouwd uit drie jaren. De structuur van het curriculum is erop gericht de studenten eerst een brede oriëntatie te bieden op de verschillende disciplines die een rol spelen bij de complexe vraagstukken die zij volgens de eindkwalificaties zouden moeten beheersen. In de latere jaren kiezen de studenten een major en bereiden zich zo voor op de disciplinaire masteropleiding die zij zouden willen volgen na afronding van deze studie. De ruggengraat van het curriculum is het onderdeel IC2I. Dat onderdeel komt in elk van de drie jaar terug. De studenten werken daarbinnen in kleine groepen van acht tot tien studenten aan complexe, interdisciplinaire vraagstukken. De ideeën en oplossingen die de studenten aandragen, moeten onderbouwd zijn door theorieën en opvattingen uit de wetenschap, de

kunst of de beroepspraktijk. De studenten doen ook mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden op, omdat zij essays moeten schrijven en presentaties moeten houden. Naast dit groepswork volgen de studenten binnen IC2I ook een individueel spoor. De studenten houden een portfolio bij waarin zij de essays opnemen maar ook het zogenoemde *learner report*. Daarin leggen de studenten vast wat zij in de vakken van de opleiding hebben geleerd. In het tweede jaar stellen de studenten binnen het individuele deel van IC2I de probleemstelling voor de bachelorscriptie op, terwijl in het derde jaar de scriptie zelf tot dit individuele deel behoort. Naast het IC2I-deel volgen de studenten in het eerste jaar vakken waarin zij na een algemene introductie de verschillende disciplines leren kennen. In het tweede en derde jaar volgen de studenten disciplinaire majorvakken. De opleiding schrijft deze vakken voor om de aansluiting met masteropleidingen te verzekeren. In het eerste jaar maar ook in het tweede jaar volgen de studenten een vak over methoden en technieken van onderzoek. De opleiding wil zowel kwantitatieve als kwalitatieve methoden van onderzoek aanbieden. In het tweede jaar is dat vak gericht op de methoden van onderzoek van de gekozen major. Als aanvulling op de majorvakken is in het tweede en derde jaar tijd ingeruimd voor colloquia waarin studenten verdieping aanbrengen en eigen accenten leggen. De studenten kiezen in het derde jaar een minor. Zij kunnen daarvoor binnen de gehele universiteit terecht en ook daarbuiten. De opleiding zelf biedt vier minoren aan op het gebied van de thema's die eerder zijn genoemd (Social and Technological Complexity, Energy, Healthy Ageing en Sustainable Society). De opleiding heeft het voornemen bij externe minoren de studenten aanvullende leeractiviteiten op te dragen.

Van de studenten wordt niet alleen de wetenschappelijke benaderingswijze verwacht maar ook de *entrepreneurial* en de kunstzinnige. De Rijksuniversiteit heeft de kennis over de creatieve en kunstzinnige methoden en technieken die de studenten zich ook eigen moeten maken, niet zelf in huis en heeft daarom de samenwerking met de Hanzehogeschool te Groningen gezocht. De opleiding streeft ernaar kennis en inzichten daaromtrent te ontleen aan het Prins Claus Conservatorium en de Academie Minerva van de Hanzehogeschool.

In de voorbereiding van de opleiding hebben twee commissies die mede samengesteld waren uit vertegenwoordigers van de verschillende faculteiten van de universiteit, zich met name actief betoond. Naast de financiële commissie was dat de curriculumcommissie die het programma van de opleiding heeft ontworpen. De curriculumcommissie zal na de start van de opleiding in functie blijven om het opleidingsmanagement daarover te adviseren. De opleiding zal als adviesorgaan ook een opleidingscommissie, samengesteld uit docenten en studenten, kennen die met name zal toezien op de kwaliteit van de opleiding. Een derde adviesorgaan zal de Advisory Board zijn, die de bredere kring van belanghebbenden bij de opleiding zal vertegenwoordigen. Het management van de opleiding is in handen van de Faculty Board, bestaande uit de decaan en de algemeen directeur. Daarin heeft een student een adviserende stem. De Director of Education heeft de dagelijkse leiding. Tot slot zullen de faculteitsraad en de examencommissie toezien op de opleiding vanuit hun verschillende verantwoordelijkheid (zie voor de examencommissie ook standaard 3).

De opleiding stelt eisen aan de docenten die in deze opleiding onderwijs willen verzorgen. Deze docenten dienen goede onderzoekers te zijn, omdat ze vanuit het onderzoek onderwijs moeten geven. Daarnaast dienen zij ook bekwame docenten te zijn, dat wil zeggen goed college kunnen geven en de studenten kunnen begeleiden. Daartoe moeten de docenten beschikken over de BKO-kwalificatie. De derde eis is dat zij bereid en in staat zijn om over de grenzen van hun eigen vakgebied heen te kijken teneinde het interdisciplinaire karakter van de opleiding mogelijk te maken. Het onderdeel IC2I wordt

begeleid door tutores en later, om de individuele begeleiding af te stemmen op het vakgebied van de major, ook door de expert supervisor. De expert supervisor begeleidt ook de hiervoor genoemde colloquia. Het didactisch concept en de werkvormen van de opleiding, met name het onderdeel IC21, vragen vooral van de tutores capaciteiten op het gebied van het begeleiden van groepen en individuele studenten waarin deze een groeiende mate van zelfstandigheid aan de dag moeten leggen. De opleiding neemt zich voor scholing hiervoor aan te bieden. Concrete activiteiten zijn echter nog niet ontplooid.

De opleiding wordt in haar geheel in het Engels gegeven. De didactische principes die in de opleiding zullen worden gehanteerd, zijn het sociaal-constructivisme en het leren in een hechte, academische gemeenschap. In de uitwerking daarvan gelden de volgende didactische uitgangspunten.

- De opleiding wil de studenten ertoe aanzetten hun leerproces grotendeels zelfstandig in te richten.
- De opleiding streeft ernaar dat de studenten hun leerproces vormgeven door in kleine groepen met andere studenten samen te werken.
- De opleiding wil de studenten in aanraking brengen met vraagstukken die aan de werkelijkheid zijn ontleend.

Uit deze didactische principes heeft de opleiding werkvormen afgeleid. In het IC21-deel van het curriculum komen de studenten iedere week samen en werken zij zowel aan de groepsprojecten als aan het individuele portfolio. De IC21-groepen worden in het eerste jaar samengesteld op basis van de belangstelling voor één van de thema's (gezondheid, energie en duurzame samenleving). In het tweede en derde jaar, als de studenten hun major hebben gekozen, stelt de opleiding de groepen zodanig samen dat daarin verschillende majors vertegenwoordigd zijn. Dat draagt bij aan het interdisciplinaire karakter van de groepen. Zoals gezegd, is zowel de individuele als de groepsbegeleiding van de studenten in handen van de tutor. De tutores begeleiden de studenten, geven hen feedback en werken aan hun toenemende zelfwerkzaamheid. De begeleiding van de disciplinaire major binnen IC21 is in handen van de expert supervisor. Naarmate het aandeel van de disciplinaire major binnen het IC21-deel toeneemt, zal hij of zij in de begeleiding een grotere rol spelen, ook in de begeleiding van de scriptie. Naast deze begeleiding kunnen de studenten terugvallen op de studieadviseur die voor 0,5 fte aan deze opleiding verbonden is. De studenten worden geacht 60 EC per jaar te behalen. Als ze daar in hun eerste jaar (propedeuse) niet aan komen, dan zullen ze de opleiding moeten verlaten. De majorvakken zullen over het algemeen vakken zijn die door de betreffende faculteit buiten het University College Groningen worden verzorgd. Als aanvullend element voor de studenten van deze opleiding zijn daar de colloquia aan toegevoegd. Daarnaast zullen van de studenten in de majorvakken en de minorvakken waarin zij samen zitten met studenten van andere opleidingen, ook aanvullende activiteiten worden gevraagd.

De opleiding streeft een student-docentratio na van 8,6 : 1 in het eerste jaar, oplopend tot 13,5 : 1 in de *steady state* met betrekking tot het totaal aantal studenten in de opleiding, die naar verwachting in 2018-2019 zal intreden. Het aantal contacturen is in het eerste jaar gemiddeld 14 uur per week waarvan ongeveer 9 uur in kleine groepen wordt besteed. In het tweede en derde jaar is het aantal contacturen afhankelijk van de major en de minor die de studenten kiezen.

De opleiding heeft het voornemen de studenten op een eigen campus te huisvesten waar zij worden uitgenodigd ook buiten de colleges en werkgroepen om te werken aan de leerprocessen en daarnaast de onderlinge sociale processen vorm te geven.

Overwegingen

Het panel vindt het streven van de opleiding naar 40 instromende studenten in het eerste jaar, 2014/2015 op zich een legitiem streven. Wel wil het panel wijzen op het risico dat de samenhang in de kleine groepen binnen het IC21-deel in gevaar kan komen, als tussentijds studenten zouden uitvallen. Met een relatief klein aantal van 40 studenten zijn de mogelijkheden om dat risico te ondervangen beperkt.

Het panel acht de toelatingseisen die de opleiding aan de kandidaat-studenten stelt, gepast voor deze opleiding. De toelatingsprocedure is gedegen en biedt de nodige waarborgen dat de instromende studenten de opleiding zullen kunnen afronden. Wel vindt het panel dat de opleiding de studenten van meet af aan duidelijk moet maken waartoe de opleiding opleidt en welke masteropleidingen wel en niet mogelijk zijn.

Het panel heeft vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties volledig en evenwichtig in het curriculum van de opleiding vertegenwoordigd zijn. Het panel acht het curriculum goed uitgewerkt. Onderdelen als IC21, de vakken van het eerste jaar en de colloquia getuigen daarvan. Enkele aanbevelingen wil het panel wel doen om de kwaliteit van het curriculum verder te verbeteren. In dat verband bepleit het panel de schriftelijke en mondelinge uitdrukkingsvaardigheden (*academic core*) nadrukkelijker in het programma te verankeren. Opleidingen Liberal Arts and Sciences in Nederland, de Verenigde Staten en andere landen hebben doorgaans een *academic core* met ofwel de opleidingsonderdelen English for academic purposes of Composition for English communication ofwel bijzondere workshops waarin academische schriftelijke en mondelinge uitdrukkingsvaardigheden aan bod komen met bijzondere aandacht voor de stilistische aspecten. Daarnaast vindt het panel dat de opleiding nog meer dan nu het geval is leerroutes moet vaststellen voor studenten die zich willen voorbereiden op een master. Tot slot zouden studenten die een breed, niet-disciplinair programma willen volgen, daartoe de mogelijkheid moeten hebben.

Het panel heeft kennis genomen van de literatuur die de opleiding wil voorschrijven voor de studenten en acht deze vakinhoudelijk en wetenschappelijk van een goed niveau.

Het panel is erover te spreken dat de studenten zowel de wetenschappelijk als de *entrepreneurial* en kunstzinnige benaderingswijze leren toe te passen. De voorgenomen samenwerking met de Hanzehogeschool is in de ogen van het panel noodzakelijk om vorm en inhoud te geven aan de creatieve en kunstzinnige methoden en technieken die de studenten zich eigen moeten maken. Het panel pleit er wel voor goede afspraken met de Hanzehogeschool te maken, opdat dit onderdeel van de opleiding goed tot zijn recht komt.

Het panel waardeert de wijze waarop het programma door de curriculumcommissie is voorbereid. Ook heeft het panel gezien dat bij de start van de opleiding alle noodzakelijke posities in de organisatie zijn vervuld.

De vaste docenten vormen in de ogen van het panel een goed gekwalificeerd team. Mede op grond van de curricula vitae komt het panel tot de conclusie dat de vakinhoudelijke en onderzoeksmatige vaardigheden voldoen. Veel van de docenten zijn hoogleraar en een groot aantal docenten heeft een BKO-certificaat. Wel vindt het panel de verhouding tussen

de tutores en de expert supervisors nog wat diffuus en bepleit het verhelderen van deze relatie. Omdat de didactische principes van de opleiding (zelfsturing, samenwerkend leren) en de bijbehorende werkvormen sterk verschillen van wat binnen de universiteit gebruikelijk is, raadt het panel de opleiding aan te voorzien in scholing voor de betrokkenen.

Het panel vindt dat de didactische principes en werkvormen in lijn zijn met de aanpak die voor een Liberal Arts and Sciences opleiding gewenst is. Omdat de studenten in major- en minorvakken samen met studenten van andere opleidingen zitten, raadt het panel de opleiding aan ook in die vakken de didactische principes van de opleiding toe te passen.

De student-docentratio en het aantal contacturen zijn in de ogen van het panel naar behoren. Het panel is ook van mening dat de studiebegeleiding en de huisvesting van de opleiding op een degelijke manier zijn ingericht.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.3 Toetsing

4.3.1 Standaard 3

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

De opleiding heeft een examencommissie geïnstalleerd. Deze examencommissie bestaat nu vooral uit personen die dicht bij de opleiding staan. In een aanvullende notitie heeft de opleiding beschreven dat de examencommissie bij de start van de opleiding zal worden aangevuld met drie extra leden die verder van de opleiding af staan. Verder weten de leden zich ondersteund door een ambtelijk secretaris die op de hoogte is van de wet- en regelgeving, terwijl binnen de commissie toetsdeskundigheid beschikbaar is.

De examencommissie zal nagaan of de studenten de eindkwalificaties bereiken en zal toezien op de kwaliteit van de toetsen. Ook benoemt de commissie de examinatoren en behandelt individuele gevallen van fraude en plagiaat en klachten van studenten. Omdat in de opleiding nieuwe toetsvormen zullen worden toegepast, zal de examencommissie zich oriënteren zowel binnen de universiteit als bij andere Liberal Arts and Sciences opleidingen in Nederland.

De opleiding heeft voor de verschillende leerjaren vastgesteld hoe de onderdelen van het curriculum getentamineerd zullen worden.

- Voor de vakken in het eerste jaar waaronder ook Research & Methodology gebeurt dat door schriftelijke tentamens, te schrijven essays en te geven presentaties. Binnen deze vakken leggen de studenten drie deelttoetsen af die samen het eindcijfer van het vak bepalen. Voor Research & Methodology gaat het om zes deelttoetsen. De opleiding neemt zich voor zowel de kennis als de toepassing daarvan te toetsen. Voor de kennis worden gesloten-boektentamens ontwikkeld, terwijl voor de toepassing open-boektentamens zullen worden gebruikt die onder meer leiden tot een essay. De studenten hebben de

mogelijkheid om voor een onvoldoende deelloets een aanvullende opdracht te maken. Voor het vak als geheel kunnen de studenten een hertentamen afleggen.

- Voor wat betreft de individuele component van het IC2I-deel worden de vorderingen van de studenten beoordeeld aan de hand van het op te stellen portfolio met als onderdelen de *learner reports*, de essays en de houding die de student heeft aangenomen. Dat gebeurt viermaal per jaar door de tutor. Aan het einde van elk jaar vindt een algehele, afsluitende beoordeling plaats door de tutoeren samen.
- Het groepsproduct binnen IC2I wordt door de studenten in de door hen te bepalen vorm aan het einde van het jaar gepresenteerd aan een bijeenkomst met medestudenten, docenten en geïnteresseerden. De beoordeling van het groepsproduct is in handen van drie deskundigen waartoe ook externe kunstenaars en mensen uit het bedrijfsleven kunnen behoren. Ieder van de studenten schrijft daarnaast een individueel reflectieverslag over zijn of haar bijdrage aan het groepsproduct. Dit wordt door de tutor beoordeeld. Het resultaat van het groepsproduct en van het individuele verslag bepalen het eindcijfer.
- Aan het einde van elk van de drie jaren wordt IC2I over het gehele jaar beoordeeld. Zowel de groepscomponent als de individuele component moeten voldoende zijn.
- De aan de major verbonden onderdelen binnen IC2I worden beoordeeld door de expert supervisor in samenspraak met de tutor. Dat geldt ook voor de probleemstelling voor de scriptie in het tweede jaar.
- Voor de colloquia die de studenten volgen, dienen zij essays te schrijven aan de hand van de literatuur die zij hebben bestudeerd. Daarnaast dienen de studenten hun bevindingen toe te lichten in een symposium ten overstaan van de tutoeren, expert supervisors en medestudenten. De beoordeling van deze colloquia is in handen van de tutor en de expert supervisor.
- De toetsing en beoordeling van de major- en minorvakken hangt af van wat de docenten van deze vakken dienaangaande hebben besloten.
- De studenten schrijven hun scriptie onder de begeleiding van de expert supervisor. Aan het einde van dat proces dienen de studenten hun scriptie te verdedigen. De beoordeling van de scriptie wordt uitgevoerd door twee examinatoren die zowel op het schriftelijk werk als op de verdediging zullen ingaan.

De opleiding neemt zich voor om de regels voor de beoordeling van de toetsen en de scriptie in een handboek neer te leggen en daarvoor ook beoordelingsformulieren op te stellen.

Afhankelijk van de major die de studenten hebben gevolgd, sluiten zij hun studie af met ofwel de titel Bachelor of Arts ofwel Bachelor of Science.

Overwegingen

Het panel heeft de samenstelling van de examencommissie gezien en heeft vastgesteld dat deze commissie bij de aanvang van de opleiding zwaar genoeg is, voldoende afstand tot de opleiding heeft en daardoor voldoende onafhankelijk is. Daarnaast is het panel van oordeel dat de taakopvatting van de examencommissie genoeg waarborgen biedt voor een verantwoord toezicht op de kwaliteit van de toetsing. Ook is het panel van mening dat de examencommissie over voldoende toetsdeskundigheid beschikt.

Het panel heeft gezien dat de Onderwijs- en examenregeling voor de opleiding wel klaar is maar het examenreglement nog niet. Dat komt in februari 2014.

Het panel vindt het systeem van toetsing in aanleg voldoende. De opleiding heeft nagedacht over de toetsvormen. Voor de meer traditionele toetsvormen voldoen deze en sluiten ze naar de mening van het panel goed aan op de leerdoelen van de studieonderdelen. Wel heeft het panel enkele opmerkingen ter verbetering bij de beoordeling van de toetsen in de meer vernieuwende onderdelen. Zo pleit het panel ervoor de beoordeling van het portfolio en van de colloquia nog eens goed te doordenken. Dat geldt ook voor de beoordeling van de kunstzinnige aspecten en ook voor de beoordeling van de scriptie.

Het is niet duidelijk voor het panel welk systeem van becijfering de opleiding wil hanteren. Nu lopen systemen met cijfers, letters en pass/fail door elkaar heen. Het panel bepleit een eenduidige en consequente wijze van becijferen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.4 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

4.4.1 Standaard 4

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

De opleiding heeft een garantie afgegeven dat de studenten zullen kunnen afstuderen binnen vier jaar, als door onvoorziene omstandigheden de opleiding zou moeten stoppen.

Zoals onder standaard 2 al naar voren is gebracht, verwacht de opleiding in het eerste jaar, 2014/2015 te beginnen met een instroom van ongeveer 40 studenten. Dit aantal loopt de jaren daarna op om in de *steady state* met betrekking tot de instroom, dat is vanaf 2016-2017 te komen op 100 instromende studenten. De universiteit overweegt om beurzen ter beschikking te stellen aan studenten die met deze opleiding willen beginnen.

De Rijksuniversiteit Groningen zal financiële middelen aan de opleiding ter beschikking stellen die in de *steady state* zullen oplopen tot één miljoen euro. Dit komt naast de middelen die de universiteit zal verstrekken om de verliezen in het begin van de opleiding te financieren. De begroting die de opleiding heeft opgesteld en die is gebaseerd op de hiervoor aangegeven instroom, wijst op een rendabele exploitatie vanaf 2020/2021.

Overwegingen

Het panel heeft kennisgenomen van de afstudeergarantie die de opleiding heeft afgegeven en acht deze naar behoren.

De opleiding heeft een voldoende onderbouwing voor de geraamde instroom van studenten gegeven. Het panel acht de begroting van de opleiding solide.

Het panel heeft vastgesteld dat de Rijksuniversiteit Groningen de benodigde financiële middelen ter beschikking zal stellen om de opbouw en exploitatie van de opleiding over meerdere jaren te garanderen. Het panel staat positief tegenover de mogelijkheid dat de universiteit beurzen voor studenten ter beschikking zal stellen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

Het panel beoordeelt de kwaliteit van de nieuwe opleiding wo-master Liberal Arts and Sciences van University College Groningen van de Rijksuniversiteit Groningen als voldoende. Het panel komt tot dat oordeel, omdat alle vier standaarden van de beperkte toets nieuwe opleiding als voldoende zijn beoordeeld. Het panel heeft geen reden om enige beperking aan deze oordelen mee te geven.

4.6 Aanbevelingen

Op grond van de bevindingen en overwegingen tijdens het proces van beoordeling doet het panel de volgende aanbevelingen met betrekking tot de nieuwe opleiding wo-master Liberal Arts and Sciences van University College Groningen van de Rijksuniversiteit Groningen.

- De geesteswetenschappen binnen de opleiding niet veronachtzamen en de balans tussen de natuurwetenschappen en de geesteswetenschappen bewaken.
- De aankomende studenten goed voorlichten over de masteropleidingen waarvoor zij in aansluiting op deze opleiding in aanmerking komen.
- De schriftelijke en mondelinge uitdrukkingsvaardigheden (*academic core*) nadrukkelijker in het programma verankeren.
- Nog meer dan nu het geval is leerroutes vaststellen voor studenten die zich willen voorbereiden op een master.
- Studenten de mogelijkheden bieden om ook een breed, niet-disciplinair programma te volgen.
- Goede afspraken maken met de Hanzehogeschool om invulling te geven aan de kunstzinnige en creatieve methoden en technieken.
- De verhouding tussen de functie van de tutor en die van de expert supervisor verhelderen.
- De tutores en docenten scholen in de specifieke didactische aanpak en werkvormen van de opleiding.
- Ook in de majorvakken en minorvakken die samen met andere studenten worden gevolgd, de didactische principes van de opleiding toepassen, waar mogelijk.
- De beoordeling bij de toetsvormen van de vernieuwende onderdelen van de opleiding zoals de portfolio als de colloquia goed doordenken en beter onderbouwen.
- Een eenduidig systeem van beoordeling ontwikkelen en toepassen.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V
2 Onderwijsleeromgeving	2. Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	V
3 Toetsing	3. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing	V
4 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	4. De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar	V
Algemene conclusie		V

V = voldoende O = onvoldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

Het panel kende de volgende samenstelling:

Voorzitter:

- prof. dr. T. (Taede) Sminia, oud-rector magnificus Vrije Universiteit Amsterdam, emeritus hoogleraar Histologie en Immunologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Leden:

- prof. dr. J.E.J.M. (Hans) van Himbergen, emeritus hoogleraar Theoretische Natuurkunde aan de Universiteit Utrecht en voormalig decaan van het University College Utrecht;
- prof. dr. B. (Bert) Mosselmans, econoom en dean van het Vesalius College, gelieerd aan de Vrije Universiteit Brussel;
- F.C. (Frans) van Heest BA, student wo-master Nieuwste Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.

prof. dr. T. Sminia, voorzitter

De heer Sminia is voormalig rector magnificus van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU). Hij is emeritus hoogleraar Histologie, Celbiologie en Immunologie aan de Faculteit der Geneeskunde van de VU (VU Medisch Centrum). Tevens was hij voorzitter van de evaluatiecommissie Ruim Baan voor Talent en de expertcommissie excellentie in het hoger onderwijs (Sirius programma). Voor de NVAO is hij voorzitter van de beoordelingscommissie voor het Bijzonder kenmerk 'kleinschalig en intensief onderwijs'.

prof. dr. J.E.J.M. van Himbergen, lid panel

De heer Van Himbergen is emeritus hoogleraar Theoretische Natuurkunde aan de Universiteit Utrecht. Na een opleiding in Utrecht promoveerde hij daar cum laude in 1976. Daarna heeft hij aan MIT, de University of California at Santa Barbara en Case Western Reserve University, in Cleveland, Ohio gedoceerd. Hij is in 1989 benoemd tot hoogleraar aan de Universiteit Utrecht. Hij heeft verschillende bestuurlijke functies bekleed binnen de Faculteit Natuur- en Sterrenkunde en was van 2004 tot 2008 Dean van het Utrecht University College, waarvan hij mede-oprichter is. Hij was ook initiatiefnemer van het Junior College Utrecht en geruime tijd Dean of International Relations van de Universiteit Utrecht.

prof. dr. B. Mosselmans, lid panel

De heer Mosselmans is professor in de Economie en Filosofie en sinds 2007 dean van het Vesalius College in Brussel. Daarnaast is hij lid van de Raad van Bestuur van de Vrije Universiteit Brussel. Vanaf 1993 heeft hij aan verschillende Belgische en Nederlandse universiteiten gedoceerd en was hij lecturer in Economics aan de University of Bristol. Hij doceerde eerder Economie en Filosofie aan de Roosevelt Academy in Middelburg en heeft een programma opgezet in het Management van Kunst en Cultuur aan de Hogeschool Gent. Zijn onderzoeksgebied is de geschiedenis van de economie en in het bijzonder negentiende-eeuwse politieke economie in Engeland, in het bijzonder de persoon William Stanley Jevons (1835-1882), waar hij in 2006 een monografie over heeft gepubliceerd.

F.C. van Heest BA, student-lid panel

De heer Van Heest studeert sinds 2012 aan de wo-masteropleiding Nieuwste Geschiedenis van de Universiteit van Amsterdam. Hij heeft eerder de bacheloropleiding Geschiedenis aan deze universiteit afgerond. Naast zijn studie was hij onder andere bestuurslid bij de ASVA studentenunie en lid van de raad van toezicht van het cultureel centrum van de Universiteit

van Amsterdam. Daarnaast heeft de heer Van Heest als researcher stage gelopen bij het televisieprogramma Andere Tijden. Nu is hij werkzaam als redacteur bij ScienceGuide.nl.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd terzijde gestaan door de heer dr. Th. de Bruijn, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator. De heer drs. W. Vercouteren RC was extern secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de opleiding op 29 november 2013.

Locatie: Groningen

08.30 uur – 09.30 uur	Ontvangst en vooroverleg panel (besloten)
09.30 uur – 10.00 uur	Vertegenwoordigers instellingsbestuur en onderwijsinstituut prof. dr. E. Sterken (rector magnificus, Rijksuniversiteit Groningen), prof. dr. H. van Ees (decaan University College Groningen), J.C.H.G.M. Bottema MSc (directeur University College Groningen), H.C. Raaphorst (studentadviseur Faculteit University College Groningen), R.J. van Ouwerkerk MSc (beleidsmedewerker Faculteit University College Groningen)
10.00 uur – 10.45 uur	Leden curriculumcommissie prof. dr. T.T. Postmes (academic director Cognition and Behaviour), prof. dr. R.H. Sijmons (academic director Health and Life Sciences), prof. dr. M.A. Loi (academic director Physics of Energy), prof. dr. B.P. van Heusden (academic director Reflecting on Culture), prof. dr. B.P. de Bruin (academic director Philosophy, Politics and Economy), dr. W. Jager (academic director IC2I), prof. dr. J.W. Romeijn (academic director Research and Methodology)
10.45 uur – 11.00 uur	Pauze
11.00 uur – 11.45 uur	Docenten dr. T.C. Andringa (tutor IC2I), dr. L. Jans (tutor IC2I, docent Exploring Social Sciences), dr. E.C. de Haas (tutor IC2I/docent Exploring Science and Medical Sciences), prof. dr. T.J. Wansbeek (docent Exploring Social Sciences), dr. J.P. Timmerman (docent Exploring Humanities), dr. R. Hoekstra (docent Research and Methodology), dr. ir. R. Luppés (docent Research and Methodology)
11.45 uur – 12.15 uur	Presentatie over huisvesting en materiële voorzieningen prof. dr. H. van Ees (decaan University College Groningen), E. Hepping MSc (hoofd vastgoed Rijksuniversiteit Groningen), ing. B. Schoorman (beleidsmedewerker/projectmanager vastgoed Rijksuniversiteit Groningen)
12.15 uur – 13.00 uur	Lunch
13.00 uur – 13.30 uur	Studenten J. de Jong (Psychologie), W. van Ginkel (Medicijnen), A. Crisan (European International Law/lid Universiteitsraad), J. Ebels (Sociologie/studentlid adviescommissie functiebeperkte studenten), L. Ellen (Artificial intelligence/Honours College), Y. Schirris

(Biologie/Economie/Honours college), E. Heidstra (Industrial Engineering and Management (MSc)/alumnus Honours College (BSc), C. Puister (Sociale Geografie en Planologie/Honours College)

- 13.30 uur – 13.45 uur Pauze
- 13.45 uur – 14.15 uur Vertegenwoordigers masteropleidingen
prof. dr. L.W. Nauta (decaan Faculteit Wijsbegeerte), dr. B. van Hoven (co-ordinator researchmaster, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen), prof. dr. N.A. Bos (co-ordinator bachelor Global Health, Faculteit Medische Wetenschappen), prof. dr. P.J.M. van Haastert (vice-decaan onderwijs, Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen), prof. dr. D.J. Wolfram (vice-dean onderwijs, Faculteit der Letteren), dr. C. Praagman (opleidingsdirecteur Faculteit Economics en Bedrijfskunde), prof. dr. N.W. van Yperen (directeur graduate school Gedrags- en Maatschappijwetenschappen)
- 14.15 uur – 14.45 uur Examencommissie
dr. M.C. van der Waal (voorzitter), dr. M.E. Counihan (lid), dr. E.A. van Hell (lid), dr. T.C. Andringa (lid)
- 14.45 uur – 15.00 uur Overleg panel (besloten)
- 15.00 uur – 15.15 uur Tweede gesprek vertegenwoordigers opleidingsmanagement
prof dr. H. van Ees (decaan University College Groningen), J.C.H.G.M. Bottema MSc (director Faculteit University College Groningen)
- 15.15 uur – 17.00 uur Overleg panel (besloten)
- 17.00 uur – 17.15 uur Beknopte terugkoppeling eerste bevindingen van het panel aan het management van en de betrokkenen bij de opleiding

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Informatiedossier toets nieuwe opleiding wo-bachelor Liberal Arts and Sciences, University College, Rijksuniversiteit Groningen
- Beoogde eindkwalificaties
- Overzicht relaties eindkwalificaties en curriculum
- Contacturen eerste jaar
- Majors en minors
- Overzicht toelating tot masteropleidingen
- Begroting
- Beslissing macrodoelmatigheidstoets
- Organisatieschema
- Overzicht van docenten
- Beschrijvingen vakken
- Onderwijs- en examenregeling

Documenten beschikbaar gesteld voorafgaand aan locatiebezoek

- Begroting (geactualiseerd)
- Organisatieschema (bijgesteld)

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Voorgescreven literatuur
- Bestuur, kwaliteitszorg en toelating
- Beschrijvingen vakken eerste jaar met docenten, inhoud, leerdoelen, werkvormen, toetsvormen
- Brochure opleiding
- Regelingen studenten met een functiebeperking

Documenten beschikbaar gesteld na locatiebezoek

- Samenstelling examencommissie

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
EC	studiepunten volgens European Credit Transfer System
hbo	hoger beroepsonderwijs
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het paneladvies is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beperkte toetsing van de nieuwe opleiding wo-bachelor Liberal Arts and Sciences van University College Groningen van de Rijksuniversiteit Groningen.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer 002085